

ABONAMENTELE

Pentru Sibiiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În România:

la dnul Carol Schulder în București, strada
Labirint nr. 4.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. san 15 bani rom.

Prigoniri contra Sașilor.

(L). Sașii sunt stăpâni peste mai multe orașe în Ardeal. Ear' comunele rurale, pe care le populează, deasemenea sunt destul de bine organizate, pentru-ca să fie puse la adăpostul șicanelor zilnice ale administrațiunii maghiare. Mai ales de când fac politică guvernamentală, ei sunt lăsați în pace, fac de cele mai multe-ori ceea-ce vor.

A fost însă destul ca la Brașov „verzi” să ridice glasul contra politice de până acum și să accentueze *naționalismul*, ca guvernul să-i iee la ochi pe propagatorii politice opozante săsești. Astfel la 11 Martie n. Sașii se pomeniră și ei, că atunci, când vorba e să-și aperse pielea, guvernul Bánffy nu pregetă a jertfi pe cel dintăiu „Sas periculos”.

Sorții au căzut pe învățătorul Krammer din C o h a l m.

Amănuntele arestării acestui Sas „verde” cetitorii le au văzut în numărul de ieri al „*Tribunei*”.

E tot povestea veche: sub pretext că persoana „periculoasă” a agitat contra statului și a naționalității ardădene, se serviseș un act de răsbunare contra acelor frunțași dela țeară, d'al căror piept tare „idea de stat” se lovește strașnic.

La noi, Românii, aproape zilnic sunt de înregistrat asemenea „ungurisme”. Nu-i demult, de când învățătorul Grădiștei, dl Trimbiționiu a fost osândit la un an închisoare de stat; ear' învățătorul Boiței, dl N. Istrate numai zilele trecute a scăpat din temnița ordinară a Sibiiului, unde a fost ținut în preventivă patru săptămâni.

Același lucru 'i-se va întâmpla și învățătorului Krammer. Mai ales că până acum s'a ținut bine! Ba ce e mai mult — între Sași chiar neobișnuit — a vrut să iscălească nici procesul verbal, sub pretext că este scris în limba ungurească. O palmă aceasta și pentru actul actual dintre guvern și Sași, unde E spre rușinea principiiului de naționalitate — se accentuează îndreptățirea supremației limbii primare... O palmă meritată mai ales a fost lui Zay, care în parlament zise, că Sașii nu se consideră naționalitate...

Nici vorbă, noi ne bucurăm de neghiobia ungurească servită față de învățătorul sas Krammer. Nu pentru-că avem tovarăși la suferințe, ci pentru-că în chipul acesta sperăm să avem tovarăși la luptă. Frunțași sași au aflat că e mai bine — și de sigur foarte comod, — ca

să rămână simpli contemplatori în fața energice lupte a celorlalte naționalități. Credem însă, că urmându-se cu „bănffy-dele” și între Sași, conducătorii lor vor fi scuturați din visarea dragostoașă de azi. Altfel prea s'ar arăta decrepiți.

Ori poate că vor grăbi să „resolvent incidentul” în chip pacinic, ear' pe viitor învățătorii și preoții dela țeară vor fi mai „prudenți”, nu vor mai ține vorbiri agitatoare în... casine.

Dacă așa se va întâmpla, tot numai Sașii vor perde.

Krieghammer despre academia militară maghiară. Ministrul comun de războiu vorbind cu un membru al Casei Magnaților despre aspirațiunile naționale ale contelui Apponyi, zise:

„E absolut imposibil introducerea în armată a spiritului național. În Europa sunt două feluri de armate: armată dinastică și națională. În Rusia și la noi s'a întemeiat armata dinastică, și aceasta fiindcă din considerațiuni față de naționalități este necesitate logică.

Introducerea spiritului național în armata dinastică este imposibil, pentru-că aceasta ar falsifica esența armatei dinastice.

Dacă s'ar introduce la noi spiritul național în armată, atunci am ave trei deosebite corpuri de armată și anume deosebite prin limbă de comandă.

Separarea aceasta ar fi în detrimentul capacității de luptă.

Toate acestea — zise ministrul Krieghammer — le voi spune și le voi desvolta pe larg și în delegațiuni”.

Termină cu cuvintele:

„Până-ce voi fi eu ministrul de războiu nu va fi nici o academie militară maghiară, ci va dăinui și mai departe „status ante quo”.

Cu un cuvânt: dle Apponyi, pune-ți pofta 'n cuiu!

Urmasul lui Bánffy. Bánffy s'a compromis prin incapacitatea de a lupta în parlament. Va căde repede. Și cine-l va urma? Până acum se lansează un nume — Csáky. E vr'o săptămână, „*Presse*” din Viena spunea într-o notiță că Csáky devine din ce în ce mai evident ca spirit conducător al partidului liberal.

Notița ne-a uimit. „*Vaterland*” spune acum că Csáky este candidat „clicei” din partidul liberal și poate chiar și al domnului Kállay, care precum se știe a fost mult consultat și de M. Sa în criza trecută și cu care Csáky „a stat în ultimele luni în relații”. Însemnăm svonorile acestea, care, fiind cunoscut rolul lui Csáky în politica religioasă, ne par surprinzătoare.

„*Norddeutsche Allgemeine Zeitung*” nu dănsul a scris articolul cu care foile maghiare de câteva zile fac tărăboiu, ci acest articol, despre care am amintit ieri, a fost o *correspondență trimisă din Budapesta*.

Valoarea acestei corespondențe a fost exagerată de toate zările maghiare, care au dat-o ca articol propriu al ziarului german, ceea-ce trebuie rectificat, pentru a se da lucrurilor valoarea ce li-se cuvine.

Magnații vor discuta și ei bugetul peste vr'o zece zile. Cu acest privilegiu se va declara felul cum vrea guvernul să șteargă din lume conflictul dintre sine și opoziția magnaților.

Guvernul vrea să ajungă la acest rezultat punând în locul ș-lui respins — regularea interconfesionalității prin o ordinațiune ministerială, pe care corpurile legislative au să o aprobe și să o modifice la nevoie. Măsură ar însemna o ocolire a sancțiunii Coroanei. Presa clericală a început deja o polemică aspră contra acestei modalități.

Ministrul comun de războiu contra socialismului. Actualul ministru comun de războiu a rugat pe ministrul de interne Perczel să-i dea numele tuturor acelor persoane, care fac parte din armată și sunt implicate în mișcările socialiste.

„*Hazánk*”, care aduce această știre, zice că dacă e vorba să se iee numai represalii contra acestor socialiști, nu o să se ajute nimic armatei.

Armata în alegeri. Scandalosul chip, în care armata a fost comandată la Nitra numai în comune clericale, ca să fie utilizată pentru terorizarea alegerii, a indignat pretutindeni. În ziarele vieneze găsim rapoarturi amănunțite despre aceasta. „*Vaterland*” întreabă:

„Întrebăm autoritățile militare, dacă se poate permite autorităților civile, ca ele se abuzeze în acest chip de dreptul de re-quisițiune?”.

„*Pester Lloyd*” însuși publică o telegramă din Nitra (în nr. 62) în care se spune că conflictele sângeroase s'au produs tocmai din cauză că s'a trimis armată!

După discuția bugetului și a proiectelor religioase restante se va închide imediat sesiunea a treia, actuală, a dietei maghiare și îndată se va deschide și a patra sesiune.

Dieta se va ocupa în noua sesiune mai întâi cu nunțul Casei Magnaților relativ la proiectele religioase.

„Idea de stat”

și

„Principiul de naționalitate”

Nu-i sfântă zi lăsată de Dumnezeu, în care molochul „*ideii de stat maghiar*” să nu-și pretindă jertfele sale din șirul naționalităților nemaghiare și îndeosebi din al Românilor.

Intemnițări, procese, perchișiții, destituiri, prigoniri de tot felul și mici și-cane... toate, toate pornite în numele *ideii de stat* și îndreptate în contra *principiului de naționalitate*!

Lupta s'a încins deci între două principii; sfârșitul norocos ori nenorocos al acestei lupte depinde dela răspunsul ce-l vom da întrebării: care dintre aceste două principii, *idea de stat maghiar*, ori *principiul de naționalitate* este mai îndreptățit?

Mai întâi în teorie!

Idea de stat maghiar, așa cum o exprimă și cum am exprimat-o de atâtea-ori politicienii maghiari, și mai ales cum o practică, este nici mai mult nici mai puțin decât — volnicie.

Ea a primit o drastică dar' bine nimerită definiție în cuvintele poetului Vörösmarty: „*Minden ember legyen ember és magyar*”.

Cine mai poate crede, că nu aceasta este quintesența *ideii de stat maghiar*?

Adevăr, că cei care sed pe băncile ministeriale și vorbesc de pe tribuna parlamentului maghiar, se lapedă cu toții de acest *credeu* al lor, întocmai cum s'a lapădat de Mântuitorul omenirii, învățăcelul seu Petru. Avem însă atâtea probe pentru afirmarea acestui adevăr, încât e de prisos să perdem din spațiu, înșirându-le. Au spus-o de altfel aceasta, și încă nu odată, aproape toți susținătorii „*ideii*” precum și presa pusă în serviciul ei... începând cu sfântul lor Kossuth și terminând cu faimoasa declarație a lui Kossuth și Gézal căruia ministrul i-a trimis mulțumită pe cale publică.

Să luăm însă ca probă un text mai autentic, un pasagiu din discursul-program al actualului ministru-president. El spuse: „Declaram categoric, că ținta năsuințelor noastre este în linia primă un *stat național maghiar*, în care să domnească exclusiv *caracterul maghiar*”.

E clar și lămurit! Că este în același timp și just și îndreptățit, vom vedea.

„*Salus publica, suprema lex esto!*” au spus-o încă Românii.

Binele comun, salutea obștească... Cel mai fundamental principiu, pe care statul trebuie să-l aibă în vedere ca țintă conducătoare, ca *ideal*...

Statul, ca să corăspundă în măsură deplină *ideii* și menirii sale, trebuie să

nisuească — după-cum spune Hegel — în primul rind spre promovarea bunăstării, culturii și perfecționării membrilor sei.

Dacă aceasta e *idea* și a statului maghiar, și dacă conducătorii acestui stat nisuesc și ei la această țintă, — răspundă șirul lung și până astăzi încă nesfârșit al celor mai mari prigoniri, pe care le-au îndurat fiii și chiar și ficele poporului nostru, membru și el al statului, în „interesul” căruia este silit să sufere toate neîndreptățile.

Nu poate fi nimeni atât de mărginit să susțină, că *idealul* statului în numele căruia se introduc cele mai aprige prigoniri, — corăspunde *ideii* oneste, de care în interesul binelui obștească trebuie să fie călăuzit statul, numit de Hegel: *întreprinderea ideii morale*.

Că maghiarisarea făcută în detrimentul naționalităților nemaghiare, și statul exclusiv național-maghiar, creat spre nimicirea nemaghiarilor, sunt întreprinderea *ideii morale*, — cine va afirma-o?

Idea de stat maghiar deci, a cărei întreprindere ar însemna strivirea și nimicirea totală a *individualității* și *culturii naționale* a unei mare părți din factorii statului, nici din punct de vedere al dreptului, nici din al moralei — nu poate fi justificată.

Cea mai naturală relațiune este aceea, când un popor natural (Naturvolk) formează în același timp și popor de stat, va să zică: când un popor întreg și nedespărțit se ține de unul și același stat. De-oare-ce aceasta se întâmplă însă foarte rar, din punct de vedere al dreptului e posibilă, sau mai bine, justificată și existența statelor așa numite poliglote, unde mai multe diferite popoare alcătuiesc un singur stat. Pentru-că la formarea unui stat nu numai voința poporului, ci în cele mai multe cazuri au înțiruire influențe externe și chiar și forța.

Statul poliglot însă, dacă vrea să corăspundă și el „*idealului*” unui stat așa cum o definesc toți cei au scris vre-odată filosofie al dreptului, trebuie să mulțumească deopotrivă pe toți factorii alcătuitori: toate popoarele conlocuitoare, a căror unire spre o comună lucrare în interesul dreptului și a perfecționării 'i-a dat naștere.

Principiul de naționalitate, care tinde spre conservarea și dezvoltarea *liberă*, deci neîmpedecată, a *individualității*, *moralei* și *culturii naționale* — nu este altceva decât un mijloc de a respecta *idealul* unui stat (decă și al celui poliglot, adecă: *îndreptățirea egală*).

Prin urmare *principiul de naționalitate*, nu numai că e justificat, ci în interesul *moralei de stat* e reclamat chiar. Atăta ca teorie!

FOIȚA „TRIBUNEI.”

O confesiune

(din albumul domnișoarei...)

(Urmare.)

Asta e adevărat! Dar' ce caută ființa omenească în sufletul celui alt om? Ce trebuie să aibă loc, ca una dintre aceste ființe să rămână mulțumită, să-și facă casă pe locul de întâlnire, și cealaltă să se dea în lături și să-și ducă greul înainte, îmbogățită cu o desamăgire?

Întrebare grea de tot!

Înțelegi bine, domnișoară, că eu beam apă sadă, pe când ceia laltă băieți se adăpau cu lapte, că eu îmi băteam capul *despre* lume, pe când ei stăteau *în* lume, că eu căutam noima dragostei, pe când ei făceau dragoste chiar cu tot adinsul. Mă rîdeau băieții, și mie îmi era ciudă, dar' nici risul lor, nici ciuda mea nu putea să mă scoată din hăngăsul, în care intrasem. Îmi era capul întors și pace! De aceea nici nu-mi era cumva ciudă de risul lor, ci numai de mine însumi, — ei doară aveau cuvânt să rîdă. Erau cu toții băieți teferi, cu minte și cu inimă, toți

pe câți îi știam de pe banca școliei. Învățăseră și învățau încă, nu de mântueală, ci cu trager de inimă. Erau voinici și nu se dedeau în lături nici la glume, dar' nici la primejdii. Și aveau suflet mare, care îi făcea să iee parte fără zavistie la norocul, și cu obidă adâncă la nevoile altuia. Și acești băieți, într'adevăr vrednici, aveau sau căutau dragoste. Erau cinstiți, n'aveau ce ascunde, și eu știam de toate tainele lor sufletești. Îi vedeam în toiul dragostei lor și totdeauna rămâneam uimit de schimbarea, ce o aflam în ființa lor. Dragostea par'că îi ridica deasupra lor înșiși, par'că măria sufletul lor întărind puterile, ce zăceau în el. Ei nu perdură de loc mințile, cum se zice de obicei. Teferi erau și teferi rămăneau. Dar' sufletul lor atât de primitor, devenia mai cald, mai afund, și căldura sufletului se răspândia prin toată ființa lor, luminându-le mintea și călăuzindu-le voinicia lor la fapte bune, mari și frumoase. Cu un cuvânt: atât mintea lor, cât și simțirea lor, și, în sfârșit, voința lor, avea un spor vădit de tărie și de bunățate, un spor, care îl puteam afla totdeauna mai întâi la simțul lor și care de aici se împărtășia și minții și voinței.

Dar' prietenii mei nu-mi dădeau pace. Voiau, cum ziceau, să mă înjigebe, și mă siliau adesea să mă duc în casele cunoscuților

lor, să-i petrec, unde se duceau și ei. Aici dădeam ochii cu acele ființe, care căzuseră — cum se zice — tronc la inimile prietenilor mei. Erau toate fete bine crescute: așezate la minte, compunite la suflet și vesele la inimă. Și se nu crezi, dacă se spune, că dragostea te face să perzi cumpătul firii tale. Nici una dintre aceste ființe nu deveni nici proastă, nici rătăcioasă, nici morăcnoasă, dacă inima ei tinărește înțepa se bată mai tare pentru unul dintre prietenii mei. Dar' și la dînsele puteam să aflu foarte curând aceeași schimbare minunată. Și dînsele creșteau par'că deodată de dragostea lor. Înflorau ca bobocul la lumina caldă a soarelui. Sufletul lor par'că devenea mai moale la suflarea caldă a iubirii, și devenind mai moale, se plămăuia după îndemnul, ce-l primea din afară. Cuvintele de dragoste ale tinărului păreau a intra fără scădere în mintea copilei, a însemna această minte și a-i da un razim și un avânt, ce o spriginia și o ridica deodată.

Și mintea mai largă scoate deodată și voința fetei din calea copilăriei, o făcea mai limpede și mai tare. Și amândouă împreună, mintea și voința, făceau simțirea, gingașe odinioară, mai caldă și mai adâncă. Cu un cuvânt, fata deveni o fecioară cu un spor vădit al minții, al voinței și al simțirii, dar' un spor, care aici porcedea dela mintea, în-

intând la voința și la simțul tinerei copile.

Nu încăpea nici o îndoială: prin faptul dragostei, atât dînșul cât și dînsa, deși amândoi într'un fel deosebit, căpătaseră un spor de putere sufletească. Ce se petre-cuse oare?

Luai cartea la mână: trei puteri zac în sufletul omenească, sau mai bine, aceste trei puteri împreună sunt sufletul omenească: cugetarea, simțirea și voința. Dar' stăi! aici nu e vorba de sufletul unui om, ci de o legătură între două suflete omenești, și nu e vorba de omul ca atare, ci de un tinăr și de o copilă.

E deosebire între om și om, da încă între partea bărbătească și cea femească? Dar' dacă amândoi, adecă atât bărbatul cât și femeia au aceleași puteri sufletești, ce deosebire poate fi între dînșii, decât numai altă deosebire însemnării ce o are fiecare putere în parte pentru unul sau pentru alta? Închipu-ți-ți o trăsura cu un cal între ulube și cu doi vizitii pe capră. Va fi mare deosebire, care dintre vizitii va mână calul și cum îl vor mîna, dacă-l va mîna unul sau altul, sau unul după altul sau amândoi împreună, care dintre amândoi va mîna mai mult, care mai puțin, dacă se vor înțelega mai nainte, cine trebuie să țină frânele și cine biciul,

sau își vor face de cap fără nici o rîndueală.

Și închipue-ți încă, dacă ești în stare, că trăsura este omul, calul voința lui, vizitiul din dreapta cugetarea lui și cel din stînga simțirea lui, și vei ave pe deplin icoana omului și a sufletului seu. Faptele omului porced din voința lui, ca și roatele trăsorii puse în mișcare de calul înhamat. Dar' voința omului este înfrînată de cugetarea și biciuită de simțirea lui. Și precum rostul călătorilor atrîna dela cumpătul vizitiilor, tot astfel și rostul faptelor omenești atrîna dela cumpătul între acele puteri sufletești, pe care le numim cugetare și simțire. Aici este obârșia deosebirilor între om și om. Cu toții cugetăm, cu toții simțim, cu toții vom. Dar' unul voește numai cu capul, altul numai cu inima, altul mai mult cu cap decă cu inimă, altul mai mult cu inimă decă cu cap, — unul „alege și socote”, altul dorește și pofteste, altul dorește în urma socotintei, altul își face socoteala în urma dorințelor și așa mai departe.

Și de sigur tot de aici porcede și deosebirea între partea bărbătească și cea femească a omenirii. Eu știu una și bună: bărbatul cugetă mai mult, femeia simte mai mult.

(Va urma.)

Ca practică? — Ar trebui să considerăm toate efectele reale, urmate din validitatea acestor două principii. Și atunci ar trebui să înșirăm aici toate nelegiuirile ce s-au comis până astăzi în interesul, deci pentru validitatea *ideii de stat maghiar*. Câte pagini negre!... Credem că ne vom pute dispensa de această neplăcută muncă, care numai dispreț și ură neîmpăcată ne-ar pute stîrni. Și apoi le știe fiecare Român, cetește zilnic și zilnic nouă și nouă prigoniri. Numai în numărul nostru de ieri, cetitorii nostri au putut afla 5 casuri, care toate s'au făcut în interesul acestei nefecite *„idei“*...

Ear' principiul de naționalitate? — Efectul seu real este conservarea noastră națională, este viața noastră morală.

E deajuns, prea deajuns atîta, pentru-ca să ținem cu toată tăria noastră la acest principiu, care trebuie să fie *idealul* vieții noastre; și ca să luptăm earși cu toate forțele noastre în contra inamicului de moarte al acestui principiu, în contra *ideii de stat maghiar*, căci nu e aici adevărul!...

Suferințele de până acum ale părinților nostri și cele-ce astăzi noi le îndurăm, ne vor servi de îndemn să continuăm lupta purtată cu abnegații în contra forței, și — pentru adevăr.

Daelius.

Din parlamentul maghiar.

Sedința dela 12 Martie.

S'a continuat și s'a terminat discuția asupra bugetului. Remâne numai atîta, ca proiectul să fie citit a treia-ora, ceea-ce nu e altceva decît o simplă formalitate.

Cu privilegiul acestei ultime discuții asupra bugetului au vorbit Horánszky Nándor, Pulszky Agost, Beöthy Ákos, Ugron Gábor, Helfly Ignác și — Dr. Șerban.

Primul vorbitor, deputatul Horánszky se ocupă și el cu așa numitele „aspirațiuni naționale“ și cu „spiritul național în armată“. Spune, că tot ce privește armata este dreptul națiunii, care nu poate să renunțe la drepturile sale de dragul nici unei fuziuni. Aceasta ar fi o vînzare lașă. Din contră dela partidul liberal nu se cere altceva decît să renunțe la împedecarea validității drepturilor naționale.

Pulszky Agost desvoaltă, că chestia armatei nu poate să fie pedea fuziunii, pentru-că pretensiunile naționale și așa se validează în destul în toate instituțiunile țerii.

Dr. Șerban accentuează încă odată cele apuse în discursul seu dela 4 Martie. Vorbește despre cens, împărțirea nedreaptă a cercurilor electorale, presiunea și corupțiunea guvernului pe care o simt cu toții, dar' mai ales Români.

Beöthy Ákos discută chestiunea: care dintre partidele politice exprimă mai pregnant adevăratul sens și menirea pactului dela 1867 și a armatei comune, oare partidul „liberal“ ori cel „național“ (apponyist).

Ugron Gábor caracterizează politica partidului governmental cu cuvintele lui Tisza Kálmán: *politica renunțării*. Numai că Ugron a luat în alt înțeles decît Tisza Kálmán, care — zice Ugron — însuși a jucat, și încă cu tragice sfîrșit, această politică a renunțării — la sentimentele naționale. Ugron continuă: Ungaria are parte de nenorocirea seculară că acei bărbați care se pun în fruntea țerii și a națiunii, nu pot să ajungă la acest post cu toții, în totdeauna trebuie să

renunțe la aceea, ce le împreună cu națiunea lor, pentru-ca să alimenteze aceea, ce le împreună cu — Curtea din Viena. (Aplause prelungite în tabăra opoziționalilor).

Helfly Ignác polemizează și el cu Tisza Kálmán. Și anume asupra chestiunii: este oare necesar ca să contribuie la schimbarea art. XII: 1867 (pactul dela 1867) factorii care au luat parte în crearea aceleia? Ajunge la consecuența, că la aceasta nu cere nimic altceva, decît voința Regelui și a legislațiunii maghiare.

Presidentul Szilágyi Deszö constată, că nu mai e nimeni insinuat la vorbire și ridică ședința.

Spicuri din foile maghiare.

„Egyetértés“ de azi publică un articol din pana lui Kossuth Ferencz. Micul fiu al marelui tată plînge cu lacrimi amare, că „Magyarország“ dela 12 l. c. ear' l'a atacat.

Puțin numai, și o să-i vedem pe kossuthisti cu adevărat încăierăți de pîr.

Le-ar și sedé bine băieților.

Ca tăraiboiu dela 15 Martie să fie cît se poate de „imposant“, comitetul „patriotic“ din Budapesta a hotărît ca să roage telegrafice pe Ruttkayné, sora lui Kossuth, și pe Kossuth L. Tivadar (din Neapole) să vină la „paradă“.

Nici vorbă: tăraiboiu e bine plănuț: Kossuth Ferencz ține „vorbirea de gală“, inevitabilul Abrányi, cel cu faimosul „interview“ la Bismarck, scrie inevitabilă „odă“, bătrîna Ruttkayné va vîrta lacrimi, ear' Kossuth cel tinăr va asista și el... în public...

S'au luat deci toate măsurile, ca comedia să ese bine.

Neamul arpadino-israelit a îndurat o rană adîncă: voluntarul Glück Dezsö, spun foile din Alba-Regală, într'un duel tainic ce a avut cu o „persoană misterioasă“, s'a ales cu o rană gravă...

Azi-măne o să cetim dar' ear' despre „mişcarea contra duelului“.

Reforma dărilor directe.

Ministrul de finanțe, Lukács László, în vorbirea sa programatică a declarat, că are de gînd a reforma dările directe. Reforma are scopul să facă o proporțiune mai acceptabilă în încassarea acestor dări. Însă pe lângă această reformare a dărilor directe, ar trebui să se ție în desbatere și reformarea dărilor comitatense și comunale, care cu mult s'a ridicat peste dările directe. După-cum se zice și în memorandumul lui Wekerle, năute de aceste prestațiuni publice stătea în mare parte din dările țerii, — astăzi însă o multime de alte dări comitatense și comunale și multe prestațiuni comunale îngreunează umerii poporului; — pe lângă toate nu se pune în vedere și regularea acestora? Numai se face amintire, că cu privire la aceste prestațiuni, cu reforma administrațiunii și respective prin îndrumările executării, vor afla deslegare și acele greutăți, sub care geme poporul contribuente.

Așa „misera plebs contribuens“ să fie mîngaiată cu dorința exprimată, că dările directe vor fi regulate într'o formă mai echitabilă, că și impositele abia suportabile din comitate vor fi regulate, însă cînd? Și că se va face o proporțiune mai suportabilă, tot atîtea promisiuni; dar' nimic real!

Darea de pămînt, după-cum spune memorandumul, nici nu va fi ridicată, nici redusă, ca în jurstările din present nici că se

poate. Nici la regularca catastrului nu reflectează, care servește de basa dării după pămînt, — că deși este constatată, că catastrul nu corespunde deplin adevărului, încît venitul curat nu se poate zice, că ar fi proporționat, conform bunătății pămîntului, pre-gătirea altui catastru trebuie delatată, fiindcă ar pretinde spese enorme și timp îndelungat. Și de altcum nu acolo este eroarea, că ar fi îngreunate pămînturile cu venit catastral prea mult, ci din contră este mai pe jos.

Adecă comisarii catastrali au calificat sau clasificat pămîntul după istețimea proprietarilor, ear' nu după-cum l'a creat natura „potentes poterent agunt“. De altcum și aceea este adevăr constatată, că cu cît un pămînt este lucrat cu mai multă cunoștință de agricultură, cu atîta poate întrece venitul catastral, nici aici nu este îngreunat poporul, ci cu dările și impositele îndreptate.

Cu privire la reforma dării de pămînt nici nu este alt scop decît a unifica darea de pămînt care formează 17.100% după curatul venit catastral, cu darea despre desdaunarea impositelor care este 8.400%, după venitul catastral. Se intenționează, că aceste două dări să fie egalitate la 25%, adecă aceasta ar fi cheia după care s'ar încassa darea după venitul catastral, așa că s'ar manipula împreună, nu ca până acum despărțite. Pentru contribuenți, ar fi o ușurare de 1/2%, încît cu atîta ar scăde darea de pămînt.

Însă această reformă este privită cu oare-care teamă, și poate trage după sine o consecuență foarte grea. Dacă s'ar zice, că cheia de a împărți darea de pămînt, este 25%, după venitul catastral s'ar pute trage pe sfoară contribuabili, căci legea din 1880 art. IX. din partea unui guvern strîmtoțat s'ar pute afirma ca abrogată. Aceasta ar pute ave răul următor, căci prin legea citată se zice, că desdaunarea impositelor de 8.400% încetează pentru Ungaria în 1907 cu 31 Octomvrie, ear' în Transilvania 1916 Iunie 30. Așa s'ar pute întempla, că prin unirea acestor două dări și impositul de 8.400% s'ar perpetua în contul poporului contribuente.

Darea de case s'ar regula cu privire la manipulare. Aceea s'ar împărți nu ca în present, câte pe 3 ani, ci din anul acesta începînd în tot anul. Împărțirea dării, după-cum astăzi se face numai dreaptă și echitabilă nu se poate numi, încît pentru mai ușoară manipulare a dării, adese-ori prin schimbarea chirișilor proprietarul este scutat în venitele sale. Prin această procedură în cas de ridicarea chiriei perde, statul în cas de scădere perde proprietarul.

Darea de câștig de I. clasă într'atât s'ar schimba, încît meseriași care lucră cu doi sodali, al căror lucru trece peste câștigul personal, s'ar classifica între întreprinzători, și atît în comune mici, cît și în cele mari s'ar trece la a III-a clasă.

Mai pe larg se ocupă Memorandumul cu darea de câștig a II-a clasă. Aceasta este mai îngreunătoare pentru proprietari, care prin arîndă își folosesc proprietatea. Cu puțină modificare totuși se susține, căci statul primește peste 4 1/2 milioane din dînsa, și încă lungă vreme nu poate fi lipsit de acest isvor.

În loc de dare clasa a II-a cu 2, 3, 4 fl., Memorandumul statorțește e clasificare de 1—14 fl. Pe această cale s'ar împărți darea mai proporționat și s'ar ușura poporul agricultor mai sărac și cu puțină proprietate, încît sătenii noștri și proprietarii din alte țeri ar plăti jumătate darea, amăsuraț cum o plătesc astăzi.

Darea de câștig clasa a III-a este una dintre cele mai însemnate, și totuși nu se promite altă schimbare, decît că s'ar stori

o scală progresivă dela 5—10%. Așa venitul mai puțin ar suporta dare mai mică, eară cel mai mare mai multă, dar' aceasta și astăzi este așa. Aici se intenționează, că pe lângă mărturisirea și scrutarea de astăzi s'ar introduce și mărturisirea prin martori, adecă o presiune morală. Care ar mări invidia unor oameni contra altora. Chiar din acest punct de vedere mărturisesc, că procedura n'are basă destul de morală.

Darea de câștig clasa IV. mare parte s'ar lăsa neschimbată. Numai cu privire la darea de capitale și subvențiune s'ar face unele reduceri, încât vîdulele și copiii cărora li-s'a asigurat ceva subvențiune ar plăti 5%. S'ar ușura darea corporațiunilor și fundațiunilor de binefacere, în loc de 10% ar plăti 2%.

Atît cu privire la manipulare, cît și cu privire la mărturisirea de bunăvoință s'ar introduce nește reguli mai aspre, așa că mărturisirea falsă s'ar pedepsi ca o transgresiune.

În loc de darea supranumărării (pot adă) s'ar introduce cu totul o altă dare, sub numirea „dare de venit“. Aceasta cuprinde unele pasaje mai însemnate, cu care de altă-dată mă voi ocupa mai pe larg.

I. Costin.

CORESPONDENȚA

„TRIBUNEI“.

Uioara, 10 Martie n.

(Soartea ocnarilor). În anul 1893 ocnarii din Uioara ne mai putînd suferi batjocurile, fărdelegile, înșelăciunile, defraudările și furturile, ce le comiseră superiorii ocnai, prin care au cauzat daună nu numai ocnarilor, ci în mare parte statului, au înaintat o petiție la directorul ocnai, ca să li-se ușureze soartea. Acesta i-a îndrumat la ministrul de finance de pe atunci Wekerle de trista amintire. Va fi știut el de ce-i îndrumă acolo. Ocnarii alegîndu-și o deputație de 6 persoane, cărora cu mari jertfe le-a colectat speșele trebuințioase și-a trimis la ministrul. Acesta însă nici habar nu avea de plîngerea lor, totuși îi dimitte cu ori-care promisiuni. Ocnarii s'au dus de 6 ori înzadar până la Măria Sa exministrul, convingîndu-se și ei la urmă, că rugățile nu ajung nimic. S'au apucat deci și într'o scrisoare au denunțat toate fărdelegile superiorilor și au cerut o comisiune care să cerceteze afacerea.

Superiorii ocnai în frunte cu directorul au trimis o altă scrisoare, în care ocnarii și mai ales Români sunt prozentați de — *idiotici*, prin care au crezut, că vor declina dela ei ori-ce cercetare.

Ministrul a trimis pe un funcționar al seu cu numele Bárdosi, care a fost conșolar și amic cu directorul ocnai. Acesta după-ce își petrecuse bine la serata dată în onoarea lui, se depărta fără ispravă.

Adecă nici nu fără ispravă, căci bieții ocnari se trezesc cu o strajnică pedeapsă după cap, și îndeosebi cei 6 delegați, care au culețat a se ruga ministrului, au fost pedepsiți cu suspendarea totală dela lucru, și cu pierderea dreptului de pensiuine, cu toate-că au contribuit dela 25—40 ani la acel fond.

Și ministrul, căruia i-s'a adus la cunoștință aceasta, a tăcut tăcerea peștelui. Cu tot dreptul putem presupune, că fostul ministru ori subalternii imediat au avut de a face ceva comun cu defraudatorii. În convingerea aceasta ne întărește împiegurarea, că din mai multe din scrisorile recomandate puse pe postă le-a primit retornate pe calea judecătorei cercuale din Uioara.

Scopul lor a fost, se vede, să înfrice pe bieții ocnari, care, fie-le spre laudă au știut să-și stîngă rîndurile, și să țină laolaltă.

După cununie fata întră sub stăpînirea bărbatului și a socrilor și nu-și mai cunoaște nici părinții.

În contradicere cu femeia coreiană se află în vecinătate femeia japoneză, care are mai multă libertate decît Europeana, dar' mai puțină decît Americana. Aceasta este efectul civilizațiunii Japonezilor, cari în războiul actual cu China au dat dovezi suficiente despre progresele realizate în ultimele decenii.

Ca concluziune putem să ne întrebăm unde este adevărul, unde este fericirea pentru femei?

Americana are egală îndreptățire cu bărbatul, are cultură, are conducerea societății, Orientală este închisă în haremul ei și se gîndește numai cum să-și ferească bărbatul.

J. J. Rousseau a zis, că femeia instruită este flagelul bărbatului, al copiilor, al slugilor și al tuturor.

Așadar' după acest mare filosof, rolul femeii ar trebui să se reducă la viața familiară. Cu tot respectul ce trebuie să avem în fața acestei autorități, trebuie să susținem că astăzi rolul femeii nu mai poate fi atît de mărginit.

Între America și Orient este o cale mijlocie.

Văzînd ocnarii că scriptele nu mai ajung nici în mîna ministrului a recurs la publicitate.

Strîmtoțat astfel ministrul ca să facă ceva, a strîmtoțat unul dintre oficialii cu musca pe căciulă dar' l'a așezat în post tot așa de gras, ear' ocnarii au rămas tot cu pedepsa dictată pe nedrept.

Lucru firesc ocnarii însă nu s'au îndestulit cu delaturarea unora dintre funcționari. Ei au pretins revendicarea rîului și de aceea au publicat mereu nelegiuirile comise cu ei, ba li-a succedat ca afacerea lor să ajungă și înaintea Parlamentului. Anume zilele acestea un deputat Horánszky l'a interpelat în Dietă pe ministrul actual despre afacerea ocnarilor.

Văzînd aceasta cei cu musca pe căciulă au trimis la fața locului o comisiune (în sfîrșit) care din 9 l. c. tot continuă cu luarea protocolului, și multe zile va ave să mai continue, căci mari și multe sînt nedreptățile făcute cu sîrmanii oameni cu excepțiunea cîtorva cu toții Români.

Despre rezultat voi relata.

B.

La

Abonament lunar

pentru Martie st. v.

— cu prețurile din capul foii —

invită

Administrațiunea ziarului „TRIBUNA“.

CRONICĂ

Sibiu, 14 Martie n.

Secretul epistolar violat. Azi dl căpitan în pensie C. Stezar a primit din Călimănești, dela un fiu al seu, o epistolă. Care nu i-a fost mirarea însă, văzînd că picul e desfăcut: era atît de „bine“ desfăcut, că nici pic de cleiu nu a mai rămas. Pe ce mai sîntem siguri?

Un al doilea cas despre nesiguranța epistolelor ce primim din România este și următorul: Dl Victor Tordășianu, oficial consistorial a fost azi invitat antîiu la procuratură, ear' de acolo la postă, unde în prezența unei comisii, din care făcea parte și comisarul de poliție Haller, a fost invitat să desfășoare epistola ce i-a sosit dela „Fürstenberg et Cie, Bucurest“. Aceasta pentru motiv, că agerii agenți bănesc, că epistola cuprinde „tipări-turi oprite“. Dl Tordășianu a refuzat să desfășoare epistola, care astfel s'a confiscat.

Guvernul austriac și maghiar ear' au început pertractările pentru-ca liniile ferate de Sud să treacă în administrarea statelor. În curînd ministrul austriac contele Wurmbrandt o să vină pentru acest scop la Pesta.

Foile opoziționale din București aduc aspre încriminări ziarelor guvernamentale, care n'au un singur cuvînt contra agenților maghiari dela frontiera Orșovei, unde au oprit pe d-șoarele Dorina și felicia Rațiu să treacă în România, pentru a participa la balul din Turnu-Severin. — Presa maghiară însă de sigur va înregistra cu plăcere atitudinea organelor guvernamentale din București.

Oficerii de rezervă și manevrele. Ministrul de honyezi în înțelegere cu ministrul de războiu, a luat o hotărîre, care se pună capăt abuzului ce se făcea din partea oficerilor de rezervă ce sînt aplicați în funcții de stat, că adecă, cînd sînt chemați la manevre și nu li-se prea pare, se scuza cu îngrămădire colosală de lucru, și cer să fie în altă vreme a anului chemați la exerciții. De aci încolo în minister se va redacta în fiecare an, deja în Februarie, lista celor chemați la manevre de vară și superiorii respectivilor

Rolul femeii în societate.

(O conferință.)

(Urmare și fine.)

Mai departe călătorul francez, arată cauzele complexe din care a rezultat această egalitate și frigurile democrației. Idolatria doctrinei egalității a făcut ca Americanii să resiste prejudecăților aristocratice ale Europei; sectele religioase, în care femeia predică ea și bărbatul, au contribuit la această egalitate. Unele secte sînt chiar înființate de femei. Vine apoi numărul mic al femeilor la întemeierea statelor americane, și viața grea ce aveau să o ducă ele, astfel că dacă n'ar fi fost tratate cu blîndețe, femeile n'ar fi putut rezista cimei. În fine temperamentul locuitorilor, clima sînt tot atâtea cauze, care fac ca gelosia bărbaților să fie mai mică, prin urmare libertatea femeilor mai mare.

În fața acestei descrieri, pe care sînt nevoită a o prescurta, pentru a nu abusa de indulgența d-voastre, se vedem care este starea femeilor din Turcia?

Nu trebuie să vă mai amintesc, că femeile turce sînt isolate cu totul.

Pe cînd bărbații petrec în selamlie (locul păcii), femeile se află retrase în haremlic (locul oprit). Închisă dar' într'o parte

deosebită a casei, femeia turcă trăiește numai pentru stăpînul ei, cum îl numește pe bărbat. Cu toate acestea viața ei nu e lipsită de oare-care fermec. Împresurată de mister, păzită de indiscreții, femeia turcă petrece o viață liniștită, departe de sgomotul lumii, străină de ocupațiunile bărbatului.

Eată acum ce impresie a făcut femeia turcă asupra unei vizitătoare europene:

„În vestmîntul ei alb, sclipitor de aur, doamna casei se așează pe un divan, ear' noi, după-cum e obiceiul, pe cel din față și începem o conversație prin mișcările interpretate. Aș vrea să pot descrie dispoziția pacnică, plină de poezie, care mă cuprinsese în aceste odaite albe, isolate cu totul de lumea externă. Pe cînd instituția haremului, privită din afară, are ceva dejositor, în lăuntru fîi deșteaptă cu totul alte gânduri. Această liniște, această pace a sufletului, această pază ca pentru un giuvaer prețios, trebuie să-și aibă avantajele sale necontestate. O asemănare între viața casnică mohamedană și între cea creștină dă mult de gîndit“.

Atîta despre femeia turcă, a cărei viață nu e așa de tristă după-cum se crede, deși rolul ei în societate este nul.

Dar' să mergem mai departe în extremul Orient, să vedem viața femeii în Coreia,

care astăzi este la ordinea zilei, din cauza războiului chino-japonez.

Dela nașterea sa femeia coreiană este un lucru, o mobilă, nici nune nu i-se dă. I-se zice fata sau sora, soția sau mama cutăruia.

Și aceasta nu e un simplu obicei, este lege. Cînd femeia e chemată înaintea tribunalului, judecătorul îi impune o poreclă provisorie pentru durata procesului.

Dela vîrsta de șapte ani fata coreiană e separată de băieți și închisă în apartamentul femeilor, de unde nu mai ese până cînd se mărită, astfel viața de familie nu există în Coreia.

Cu toate acestea fetele nu se dau lenei în apartamentele lor. Învăț scrierea, cetirea, socoteala și diferite lucruri de mîna, în care se arată foarte îndemînate; învață morala și filosofia, dar' mai ales regulile etichetei.

Ele nu sînt de față cînd părinții lor primesc vizite și mîncăncă totdeauna separat.

Tatăl are dreptul să-șiucidă fata, dacă aceasta s'a lăsat numai să o apuce de mîna un bărbat. În aceste condițiuni căsătoria se face prin intermediari. Fata nu știe cu cine e logodită, și imediat după fîdanțare e ținută și mai strîns.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A XXVI-a adunare generală ordinară

va avea loc Duminică 7 Aprilie n. a. c. la 11 oare înainte de prânz în sala de ședințe a comunității orașenești (curtea sfatului, strada Măcelarilor Nr. 2).

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de seamă despre afacerile anului 1894.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Integritatea consiliului administrativ.
4. Alegerea comitetului de supraveghere.
5. Propuneri incuse.
6. Sortire de obligațiuni ale fondului de întemeiere.

Sibiu, în 6 Martie 1895.

Consiliul administrativ.

[1093] 1—3

Un Român

cu familie, deplin sănătos, cu praxă câștigată în diferite cancelarii, are atestate laudabile, cearcă **un post de casar** la vre-un institut de credit, eventual vre-o funcțiune la cutare ziar românesc, pe lângă condițiuni modeste are ipotecă imobilă în valoare de 1500 fl.

Oferte se roagă la adresa acestui ziar sub titlul

[1098] 1—3

Un Român.

Anunț de licitațiune.

Societatea acționară „HEBE“, care ține în arândă scadele minerale dela Sângeorgiu-Năseudului va da în arândă pe calea licitațiunii publice numai cu oferte închise.

1. Hotelul seu și casa numită comunală laolaltă cu dreptul de ospătărie, ce are societatea luat în arândă pe terenul de scaldă în Sângeorgiu și anumit pe 6 ani, adecă din 1895—1900.

2. Numai dreptul de ospătărie, care are licență legală pentru vinderea de vin și bere, dacă nu s'ar afla oferiți acceptabili la toate obiectele de sub 1), însă aceasta numai pro 1895.

Hotelul are celar, apoi în parter și etagiu laolaltă 27 odăi. Casa comunală are 12 odăi, dar' din aceste, două chilii nu se dau în arândă, servind că cancelarii.

Chiliile pentru oaspeți sunt provăzute cu mobilele trebuincioase și cu vestimente de pat.

Prețul minimal de oferit este: pentru obiectele de sub 1) la an o mie fl. v. a., pentru cel de sub 2) la an o sută șeptzeci-și-unul fl. 11 cr. v. a.

Oferte sigilate și provăzute cu vadiu de 10% sunt a se înainta subsemnatei direcțiuni până la 5 Aprilie 1895 la 6 oare seara.

Condițiunile speciale de licitațiune se pot vedea până atunci la direcțiune în Năseud.

[1099] 1—1

Direcțiunea societății acționară „Hebe“.

Tocmai a apărut și se află de vânzare la librăria Institutului Tipografic în Sibiu:

CEȘTIUNEA NAȚIONALITĂȚILOR

și

MODURILE SOLUȚIUNII SALE

în

UNGARIA

de

AUREL C. POPOVICI.

Prețul 50 cr. v. a.

cu trimitere postală 55 cr. v. a.

La „Institutul Tipografic“ în Sibiu se află de vânzare:

PORTRETUL

dului Dr. Vasile Lucaciu.

Un tablou în mărime de 38×28 cm.

Prețul 50 cr.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU

A doua edițiune

din

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brofe,

președinte al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

Legea veterinară.

Atât primăriile comunale, cât și fiecare econom au trebuință să cunoască **legea numită veterinară**. Di Tormay Béla, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o explicare populară a legii amintite. În această explicare se vorbește pe larg despre pasapoarte, de târgurile de vite, de boalele lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Reuniunea agricolă română din Sibiu a tradus această carte în limba română populară. Cartea se numește:

Învățătorul Munteanu

împărtășește economilor cele mai de lipsă cunoștințe

despre

LEGEA VETERINARĂ

și

BOALELE CONTAGIOASE

stând cu dinșii la sfat în lungile seri ale iernii.

De

Tormay Béla.

(134 pag. mari.)

Cartea costă 30 cr. (cu porto postal 35 cr.) și se poate cumpăra dela

Institutul Tipografic în Sibiu.

Diplomă de onoare.

Institut Tipografic T. L. Albini, Sibiu.

Diplomă de onoare.

Se recomandă a executa următoarele:

OPURI și BROȘURI

Placate

BILETE DE LOGODNĂ și DE CUNUNIE

Carte și epistole

Circulare și preț-curenturi

Note

Mare deposit

de cuverte, cerneală, recușite de scris, ceară de pecetluit etc.

Comande din afară

se efectuează repede.

Bilete de vizită

după plac și cerere

Mare deposit

de hârtie de scris și concept, precum și hârtie fină de epistole cu plicuri în casete.

Biblioteca populară a „Tribunei“

Diferite cărți științifice și literare

Elegant legate sau broșurate.

Dicționar

român-german și german-român.

Prețuri foarte moderate.

Strada Măcelarilor 21.

Librărie românească în Sibiu

Strada Măcelarilor 21.